

РЕШЕНИЕ

№ 20580

гр. София, 15.06.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, I КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в
публично заседание на 16.05.2025 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Добромир Андреев

ЧЛЕНОВЕ: Наташа Николова
Теодора Милева

при участието на секретаря Галя Илиева и при участието на прокурора Цветослав Вергов, като разгледа дело номер **12709** по описа за **2024** година докладвано от съдия Теодора Милева, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 208 - 228 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК).

Образувано е по касационна жалба на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГД „ИН“), чрез юрисконсулт Л. Н., срещу Решение №21468/28.10.2024 г. по адм.дело № 4396/2024 г. на Административен съд – София – град, в частта с която касаторът е осъден на основание чл. 284, ал.1 от ЗИНЗС да заплати на Г. В. И., ЕГН [ЕГН] сума в размер на 6 845 лева, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди за нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС за периода от 07.12.2021 г. до 29.04.2024 г. при настаняване в ЗОЗТ „К.“, ведно със законната лихва върху главницата за периода от 30.04.2024 г. до окончателното заплащане на обезщетението.

С касационната жалба се иска отмяна на съдебното решение като необосновано и неправилно, поради нарушение на материалния закон. Правят се възражения, че съдът не е съобразил действителната фактическа обстановка, установените по делото обстоятелства и обективната истина. Касаторът счита, че не са обсъдени част от писмените доказателства представени по делото, както и докладната записка на инсп. В. Б. – инспектор СДВР в ЗООТ „К.“. Възразява срещу размера на присъденото обезщетение, като счита сумата за завишена и несправедлива. Претендира юрисконсултско възнаграждение и за двете инстанции.

Ответникът по касация, чрез адв. И. С. - САК, в отговор на касационната жалба прави искане за

потвърждаване на обжалваното решение като правилно и законосъобразно. Счита, че съдът се е съобразил с всички принципи на административния процес, като се е ръководил от процесуалните правила на АПК и постановеният от него акт е непротиворечив и в синхрон с материалното и процесуално право. Излага подробни съображения в подкрепа на решението на съда. Не претендира разноси за касационното производство.

Прокурор В. от СГП дава заключение, че касационната жалба е основателна, а обжалваното решение като неправилно и незаконосъобразно следва да бъде отменено.

Съдът, като взе предвид становището на страните и извърши проверка на обжалваното решение на посочените касационни основания, съгласно разпоредбата на чл.218, ал. 1 АПК, и след служебна проверка за допустимостта, валидността и съответствието на решението с материалния закон по реда на чл. 218, ал. 2 АПК, намира за установено следното:

Касационната жалба е подадена в срока по чл.211, ал.1 от АПК, от лице с надлежна процесуална легитимация по чл. 210, ал. 1 от АПК, като страна в първоинстанционното производство, за което решението е неблагоприятно в обжалваната част.

Разгледана по същество, касационната жалба е неоснователна.

За да постанови съдебното решение, в частта, предмет на съдебен контрол, първоинстанционният съд е установил, че ищецът Г. В. И., ЕГН [ЕГН], изтърпява наказание лишаване от свобода в ЗОЗТ „К.“, където е постъпил на 07.12.2021 г.

Съдът е приел от доказателствата, че през целия си престой Г. И. е бил настаняван в спални помещения, съобразно изискванията на чл. 43, ал. 4 от ЗИНЗС. При вземане предвид площта, заемана от мебелите, жилищната площ в част от спалните помещения би била по – малко от посоченото, но не и под 3 кв. м.

Счел е, че в случая при преценката дали е допуснато нарушение на чл. 3 от ЕКПЧ следва да вземе предвид и изведените по приложението на разпоредбата правни положения по делото „М. против Х.“, Решение от 20 октомври 2016 г. на Голямата камера на Съда по правата на човека, според което презумпция за нарушаване на чл. 3 от Конвенцията възниква и когато килията е с площ в диапазона от 3 до 4 кв.м. лично пространство на затворник, но при условие че факторът площ е съчетан с други аспекти на неподходящи материални условия на задържане. В същото е посочено, че „дори пренаселеността да не е толкова сериозна, че да представлява сама по себе си нарушение на чл. 3 от Конвенцията“, тя все пак може да доведе до нарушение на тази разпоредба, ако се комбинира с други аспекти на условията на задържане е посочено в решението.

По делото са разпитани, като свидетели лишените от свобода С. Г. В. и И. С. Р., чиито показания съдът е кредитирал доколкото не са в противоречие със събраните по делото писмени доказателства и представените от ответника справки. И двамата свидетели в показанията си са посочили наличието на хлебарки и дървеници, както и липсата на постоянно течаща вода. Също така свидетелите категорично сочат, че течащата вода не е била изобщо годна за пиене, като същата освен примеси била и с неприятен вкус.

От страна на ответника са представени протоколи и докладни записки от извършени дезинсекция и дератизация на територията на ЗОЗТ „К.“.

Като краен извод, първоинстанционният съд е приел, че е безспорно установено, че в период 07.12.2021 г. – 29.04.2024 г. ищецът е бил настаняван при неблагоприятни условия, в спални помещения, в които има хлебарки и дървеници, при липса на постоянно течаща вода. Предприетите от ответника действия по дезинфекция и дезинсекция са били неефективни и не са постигнали желаните ефект – значително ограничаване на инсекти в помещенията в ЗОЗТ „К.“, в които е настаняван ищецът.

Въз основа на анализ на относимите доказателства по делото, съдът е направил извод, че е доказано нарушение на чл. 3, ал.2 във вр. ал.1 от ЗИНЗС, изразяващо се установеният системен проблем с хлебарки и дървеници, при който дезинсекцията не е ефективна, както и липсата на постоянно течаща вода, която освен това не била годна за пиене.

С оглед презумпцията по чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС съдът приема за доказани наличието на претърпени неимуществени вреди в пряка и непосредствена причинно-следствена връзка с условията на изтърпяване на наказанието в нарушение на чл.3 от ЗИНЗС.

При определяне размера на обезщетението съдът намира, че следва да се съобрази с новите решения на ЕСПЧ по дела, касаещи оплаквания за лоши условия в местата за лишаване от свобода, според които обезщетение, присъдено от националния съд, което се равнява на 4 евро на ден или на 30% от присъждането на ЕСПЧ при сходни обстоятелства е адекватно и не поставя под съмнение ефективността на производството за обезщетяване на вредите от поставяне в лоши условия на задържане.

На Г. В. И. е присъдено обезщетение за периода от 07.12.2021 г. до 29.04.2024 г., т. е. за 875 дни. При установения от ЕСПЧ минимум на размера на обезщетението от 4 евро на ден, съдът е намерил, че обезщетение от 6 845 лв. (875 дни x 4 евро = 3500 евро, умножени по 1,9558 лв. – официалния курс на БНБ = 6 845,30 лв. или закръглено 6 845 лв.), се явява адекватно и справедливо.

Предвид частичната основателност на основната претенция е приета и за доказана и акцесорната претенция за присъждане на законна лихва. Прието е, че незаконосъобразните бездействия не са преустановени, поради което на ищеца се дължи законна лихва върху присъдената сума, от момента на подаването на исковата молба до окончателното ѝ изплащане.

Решението е валидно, допустимо и правилно.

Настоящият състав приема, че решението на АССГ в осъдителната му част е постановено при напълно изяснена фактическа обстановка. Фактическите констатации на съда са основани на писмени и гласни доказателства, събрани по приложимия процесуален ред и обсъдени поотделно и в тяхната съвкупност. Не е основателно възражението на касатора, че изводите се основават само на свидетелски показания. Наличието на дървеници и неефективните действия по тяхното отстраняване се доказват и с представените писмени доказателства от ЗООТ „К.“, протоколите за проверка от РЗИ – С. с констатации за занижена хигиена и наличие на дървеници и хлебарки в ЗООТ „К.“.

При правилно установена фактическа обстановка съдът обосновано е приел, че условията, при които е пребивавал Г. И. са такива, които обуславят неблагоприятно въздействие върху него до степен на понасяне на неимуществени вреди, подлежащи на обезщетяване по реда на ЗИНЗС. Съгласно чл. 3, ал. 1 ЗИНЗС осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания на жестоко и нечовешко отношение. Съгласно чл. 3, ал. 2 от същия закон за изтезания, жестоко и нечовешко отношение се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или поражда чувство на страх, незащитеност или малоценност. Разпоредбите на чл. 3 и на чл. 43, ал. 2 и ал. 4 ЗИНЗС са законови гаранции за съществуването на нормална битова среда в местата за лишаване от свобода и задържане под стража. Липсата на нормални битови условия е от естество да причини негативни емоции, физически и психически дискомфорт, който е в пряка причинно-следствена връзка с бездействието на администрацията да осигури на затворника нормални условия за изтърпяване на наказанието. Налице са причинени негативни преживявания, изразяващи се в унижаване на човешкото достойнство, морални и физически страдания вследствие на незаконосъобразни бездействия на администрацията на ГД“ИН“ в нарушение изискванията на чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС.

Неоснователно е и оплакването на касатора за необоснованост на съдебния акт. Необосноваността като касационно основание по чл. 209, т. 3, предл. последно от АПК се проявява в погрешно формиране на вътрешното убеждение да съда относно спорните или релевантните за спора факти, поради което се е достигнало до погрешни изводи по съществото на спора, каквото в случая не е налице.

Размерът на присъденото обезщетение съответства на чл. 52 от ЗЗД. Това възражение настоящият състав също намира за неоснователно. Съгласно разпоредбата на чл. 52 от ЗЗД, размерът на обезщетението за претърпените неимуществени вреди се определя по справедливост. Понятието „справедливост“ е морално - етична категория и включва съотношението между деянието и възмездие. Установената съдебна практика непротиворечиво приема, че „справедливост“ не е абстрактно понятие, а се извежда от преценката на конкретните обстоятелства, които носят обективни характеристики, за да се намери паричният еквивалент на необходимото и дължимо обезщетение. Следователно размерът на обезщетението като паричен еквивалент на причинените неимуществени вреди следва да бъде определен при съобразяване характера, вида, изражението и времетраенето на претърпените вредни последици, ценността на засегнатите нематериалните блага и интереси и при отчитане икономическия стандарт в страната към момента на увреждането, така, че обезщетението да не бъде средство за неправомерно обогатяване. Ето защо спазването на принципа на справедливостта, като законово въведен критерий за определяне паричния еквивалент на моралните вреди, изисква размерът на обезщетението за претърпени неимуществени вреди да бъде определен от съда с оглед на всички установени по делото факти и обстоятелства, касаещи начина, по който незаконосъобразната административна дейност се е отразила на увреденото лице. Следва да бъде съобразено и пилотното Решение на ЕСПЧ от 27.01.2015 г. по делото "Н. и други срещу България", съгласно което при определянето на паричната компенсация, като форма на обезщетение за претърпени неимуществени вреди, могат да служат принципите, изложени от ЕСПЧ, а именно фундаменталния характер на правото на

всяко лице да не бъде подлагано на нечовешко или унижително отношение, от една страна, а от друга времето, през което лишеният от свобода е бил поставен в условия на нечовешко и унижително отношение по смисъла на чл.3 от ЕКПЧОС, като най-важния фактор за оценка на претърпените вреди. Касационният състав на съда намира, че решаващият съд, изхождайки от конкретно събраните в хода на процеса доказателства, правилно е изтълкувал както разпоредбите на закона, така и практиката на ЕСПЧ за характера на увреждането, степента на причинените страдания и техния интензитет, както и вредните последици, обичайни за лицата, поставени в такива условия. Отчитайки обстоятелствата, съставляващи проявления на нарушението на чл. 3, ал. 1 във вр. с ал. 2 от ЗИНЗС; периодите, през които ищецът е бил поставен в условия унижаващи човешкото достойнство; предвид характера и интензитета на породените страдания и негативни преживявания, първоинстанционният съд обосновано и правилно е определил обезщетението за претърпени неимуществени вреди като такова в размер на 6 845 лв. общо за период от 875 дни. Според настоящият съдебен състав обезщетение в тези размери е достатъчно, за да обезщети вредите, произтичащи от нарушение на забраната за поставяне в лоши условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ по смисъла на чл.3 от ЗИНЗС, като се съобрази конкретиката на разглеждания случай.

Неоснователни са касационните възражения на ГД“ИН“ относно присъждане на юрисконсултско възнаграждение.С текста на нормите на чл. 286, ал. 2 и ал. 3 от ЗИНЗС е направено разграничение между разноси по делото, държавна такса и адвокатско възнаграждение. Законодателят е изключил възможността в полза на ответника в производството по чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС да бъдат присъдени суми за възнаграждение за юрисконсулт или адвокат. Предвид което, съдът правилно е възприел въведения специален ред за дължимост на разноси и неприложимостта на общите разпоредби, визирани в ГПК и АПК, при частично уважаване на иска.

Предвид изложените съображения, настоящият съдебен състав приема, че решението е правилно и обосновано, не са налице касационни основания по чл. 209, т. 3 от АПК, поради което следва да бъде оставено в сила.

Водим от горното, Административен съд – София-град, I тричленен състав,

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА №21468/28.10.2024 г. по адм.дело № 4396/2024 г. на Административен съд – София – град в обжалваната му част.

Решението не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: